

Nulové domy – další krok do otroctví

Petr Slanina

podnikatel, bývalý výzkumný pracovník

V současné době nám „unijní byrokraté“ diktují svoje vize a představy o správné společnosti, a přestože občané našeho státu v některých případech protestují, v naprosté většině případů „unijní byrokraté“ vítězí, neboť jejich síla je obrovská. Píší „unijní byrokraté“, neboť je velmi obtížné sledovat odkud se vize, myšlenky a později i směrnice a zákony šíří. Je to anonymní proces a píše-li slovo „unijní byrokraté“ myslím tím hlavně: 27 vysokých úředníků tvořící Evropskou komisi, dále desítky tisíc úředníků pracujících pro Evropskou komisi, tisíce národních úředníků pracujících v institucích Evropské unie, další tisíce úředníků pracujících v národních institucích, kteří se zapojují do unijního legislativního procesu a v neposlední řadě stovky úředníků, kteří pracují v nejrůznějších evropských agenturách na území členských států Unie.

Jedním z posledních nařízení unijního byrokratického procesu je směrnice 2010/31/EU, o energetické náročnosti budov [1], která na návrh Evropské komise byla schválena Radou Evropské unie a Evropským parlamentem v květnu 2010. Tato směrnice nařizuje členským státům Evropské unie, aby od 1.1.2021 všechny nové budovy byly budovami s téměř nulovou spotřebou energie. Členské státy mají možnost se rozhodnout, že požadavky směrnice na nulové domy nebudou uplatňovat pouze v konkrétních a odůvodněných případech, pokud analýza nákladů a přínosů během ekonomického životního cyklu budovy bude negativní.

V samotné směrnici najdeme vypsaných 36 důvodů, proč tato směrnice byla vytvořena, avšak ve směrnici už nelze nalézt jaké důsledky bude mít její implementace pro české stavebnictví a občany České republiky. Otázkou tak zůstává, jaké náklady se sebou ponese zavedení této směrnice do českého právního řádu. Další těžko vyčíslitelné náklady přinese se sebou pokřivení trhu se stavebními výrobky a službami a vyšší míra regulace českého stavebnictví. Všechny tyto náklady zaplatí ze své kapsy občan České republiky.

Energetická náročnost budov v českém stavebnictví

Energetickou náročnost budov je možné rozdělit do dvou různých technických odvětví. Do jedné skupiny patří technické zařízení budov, které zajišťuje vhodné vnitřní prostředí budovy (vytápění, chlazení, teplou vodu, osvětlení, klimatizaci, apod). Druhou technickou skupinou, která ovlivňuje energetickou náročnost budovy, jsou stavební konstrukce, které chrání vnitřní prostředí budovy před nepříznivými vlivy počasí. V této skupině najdeme například střešní konstrukce, obvodové stěny, okna, lehké fasády, apod. Následující text bude především zaměřen na tuto druhou skupinu, tedy na stavební konstrukce.

Pokud se občan ČR rozhodne postavit nebo rekonstruovat své obydlí, najme si architekta nebo projektanta, který musí dodržet několik zákonů a vyhlášek, aby získal od stavebního úřadu stavební povolení. Z hlediska energetické náročnosti budov je to především Zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií [2] a jeho prováděcí Vyhláška 148/2007 Sb., o energetické náročnosti budov [3]. V platném znění obou dokumentů nalezneme téměř přesný přepis předchozí evropské směrnice 2002/91/ES, o energetické náročnosti budov [4], která byla vydána v roce 2003. Části textu směrnice se objevují taktéž ve Stavebním zákoně [5] a ve Vyhlášce č.268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby [6].

Směrnice 2002/91/ES o energetické náročnosti budov zavedla do českého stavebnictví nový prvek a to Průkaz energetické náročnosti budovy. Od 1.1.2009 je tento Průkaz povinnou součástí dokumentů potřebných pro vydání stavebního povolení. Průkaz energetické náročnosti budovy hodnotí vypočtené množství dodané energie do budovy potřebné na vytápění, větrání, chlazení, klimatizaci, přípravu vody a osvětlení při jejím standardizovaném užívání. Jeho vydáním jsou oprávněny pouze osoby ustanovené Ministerstvem průmyslu a obchodu (MPO). Průkaz energetické náročnosti budovy se tak stal dalším nákladem investora při získání dokumentace pro stavební povolení, aniž by ho investor požadoval.

Další povinností architektů a projektantů při rekonstrukci nebo výstavbě budov je dodržení tepelně technických požadavků na stavby, které jsou dány normovými hodnotami. Přestože jsou české technické normy podle Stavebního zákona [5] nezávazné, na některé normy a především normové hodnoty se odkazují vyhlášky, a tím se požadavky normy stávají pro projektanty a architekty závazné. Dobrým příkladem jsou právě úspora energie a tepelná ochrana budov. Při rekonstrukci či výstavbě nových budov tak musí architekti a projektanti dodržet požadované hodnoty stanovené normou ČSN 730540-2, na kterou se odkazují právě prováděcí vyhlášky č.148/2007 Sb. a č.268/2009 Sb. Tento příklad ukazuje, jak předchozí evropská směrnice 2002/91/ES, o energetické náročnosti budov velmi rychle prorostla do českého právního systému.

V listopadu 2011 vydal státní Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMS) novou technickou normu ČSN 730540-2:2011 [7], která již obsahuje požadavky pro stavební konstrukce energeticky nulových domů. Zatím jsou tyto požadavky v normě uvedeny jako předběžná informace, avšak je pouze otázkou času, kdy se požadavky změní z informačních na normové, a tudíž závazné pro všechny architekty a projektanty. Implementace směrnice 2010/31/EU do českého právního řádu je již v plném procesu. Navíc směrnice bude do českého právního systému rychle implementována i díky velmi dobře propagované evropské propagandě.

Evropská propaganda

Vize a myšlenky unijních byrokratů se šíří do národních států rychle i díky geniálně propagované propagandě, která se skládá ze třech hlavních nástrojů – síly, cukru a biče.

Síla

Evropské právo je nadřazeno právu jednotlivých členských zemí Unie, pokud se s ním dostane do rozporu. Tato zásada byla zakotvena do evropského práva díky několika rozhodnutím Evropského soudního dvoru v letech 1963 a 1964 [8] a je dodržována dodnes. Současně pokud je na návrh Evropské komise schválena evropská směrnice Evropským parlamentem a Radou Evropské unie, členské státy Unie mají povinnost začlenit cíle této směrnice do národního právního prostředí. Díky tomuto principu bude směrnice 2010/31/EU postupně implementována do českého právního systému, i přestože by s ní občané České republiky nesouhlasili.

Princip nadřazenosti se projevuje současně na druhé frontě – v technických normách. Evropská unie díky Evropskému normalizačnímu úřadu (CEN) vydává obrovské množství technických norem, které musí členské státy Unie postupně začlenit do národních systémů technických norem. Pokud se nově přijatá evropská technická norma dostane do rozporu s českou technickou normou, česká technická norma musí být zrušena.

Pro zajímavost v loňské roce 2011 bylo českým státním Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMS) vydáno, opraveno a změněno celkem 1710

technických norem, z tohoto počtu je 1410 evropských norem (ČSN EN) tj. 82,5%! a zbytek tvoří ryze české normy (ČSN) případně mezinárodní normy (ČSN ISO) [9].

Cukr

K šíření bruselských myšlenek dobře slouží propracovaný systém dotací a nejrůznějších grantů. V samotné směrnici 2010/31/EU se jasně píše o finanční podpoře k dosažení cílů Unie a využití finančních zdrojů ze strukturálních fondů a rámcových programů Unie, případně využití fondů Evropské investiční banky.

V současné době jsou v rámci dotací hlavně podporovány projekty v oblasti úspor energie a využívání obnovitelných zdrojů energie. Finanční dotaci můžou získat z různých dotačních programů soukromí podnikatelé, neziskové organizace i veřejné instituce. Mezi tyto dotační programy patří například:

- Program EFEKT - Státní program zpravovaný MPO, zakotveny v české legislativě Zákonem č.406/2000 Sb., o hospodaření energií, sloužící především k osvětové činnosti v oblasti úspor energie a využití obnovitelných zdrojů. Rozpočet na rok 2012: 30mil. Kč.[10]
- Program EKO-ENERGIE – Program v rámci evropského operačního programu podnikání a inovace, zaměřený na zvyšování účinnosti a úspor energie a podpory obnovitelných zdrojů. Rozpočet programu Eko-energie na roky 2007-2013: cca 11,5 mld Kč.[11]
- Operační program životní prostředí (Osa 2: Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí, Osa 3: Udržitelné využívání zdrojů energie). Rozpočet pro obě osy na roky 2007-2013: cca 38,5 mld Kč.[12]

Díky dotačním programům a vysoké finanční podpoře vzniká celé specifické odvětví, které se zaměřuje pouze na získání a vyřízení dotací. Důsledkem toho je ničení efektivního přirozeného tržního mechanismu.

Na prosazení unijních myšlenek slouží i podpora výzkumu a vývoje. Výzkumnými granty jsou podporováni akademičtí pracovníci, kteří sdílí shodné názory s cíli Unie. Díky finančním příspěvků získávají tito pracovníci vliv mezi svými kolegy a odborná veřejnost je začne vnímat jako uznávané odborníky.

Dobrym příkladem je šíření myšlenek pasivních a nulových domů a s tím související téma trvale udržitelného rozvoje, které je zakotveno v článku 3 Smlouvy o Evropské unii [13]. Akademičtí pracovníci zabývající se tímto tématem díky výzkumným grantům získávají snadněji akademické tituly, stávají se členy různých normalizačních komisí, ve kterých dohlížejí na implementaci unijních cílů do národních technických norem nebo sami připravují technické normy, které definují technické požadavky na pasivní nebo nulové domy. Příkladem může být již citovaná tepelně technická norma ČSN 730540-2.

Bič

Chytrost unijní propagandy spočívá v tom, že Evropská unie má moc prosadit směrnici do právního systému členských států, že využívá štedrý evropský systém dotací a grantů, avšak zcela geniální je, že pokuty a sankce za nedodržení evropských směrnic musí vymáhat členské státy. V očích veřejnosti je tak Evropská unie ta dobrá a národní stát ten špatný. Krásný příklad je směrnice 2010/31/EU, ve které se v článku 27 píše: „Členské státy stanoví pravidla k sankcím za porušení vnitrostátních právních předpisů přijatých na základě této směrnice a přijmou veškerá opatření nezbytná k zajištění jejich provádění. Stanovené sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující.“

Diskuse

Jsem přímo zděšen nad tím, co se v současné době děje napříč státy sdruženými v rámci Evropské unie. Nevím komu mám vynadat za směrnici 2010/31/EU, která nařizuje, že od 1.1.2021 budou povinně všechny nové budovy stavěny s téměř nulovou spotřebou energie, neboť tato směrnice byla vytvořena bezejmenným byrokratickým procesem. V Evropské unii neexistuje žádná politická zodpovědnost.

Fascinuje mě, že unijní byrokraté dopředu vědí, jaké budovy z hlediska energetické náročnosti bude nejefektivnější stavět v roce 2021, vědí, jaký bude technický vývoj ve stavebnictví i v energetice a jak se budou na trhu vyvíjet ceny nemovitostí a energetických zdrojů. Postrádám jakoukoliv ekonomickou analýzu a informaci, jaká je návratnost výstavby nulového domu oproti domu s běžnou energetickou náročností. Postrádám i informaci, jakou finanční zátěž budou mít důsledky zavedení směrnice o nulových domech do českého právního systému. Budou to desítky nebo stovky miliard korun, které nakonec zaplatí ze své kapsy daňoví poplatníci?

O přidělení dotací rozhodují anonymně úředníci, kteří hlavně kontrolují žádosti z hlediska formálního. Systém dotací pak vytváří neprůhledné prokorupční prostředí. V dotovaných projektech se klade hlavní důraz na splnění dotačních kritérií (fyzikálních hodnot) a až následně se projekt vyhodnocuje z hlediska užitné hodnoty. V praxi se velmi často stává, že jsou dotovány stavební opatření, jejichž doba návratnosti investice bez použití dotací by byla dokonce větší než životnost použitých stavebních systémů. Trh nejenom ve stavebnictví je díky dotacím zcela pokřiven a zvýšené náklady jsou nuceni opět zaplatit daňoví poplatníci.

O přidělení výzkumných grantů opět rozhodují úředníci. Grantový systém je vytvořen takovým způsobem, že se vždy objeví nějakí akademičtí pracovníci, kteří sdílejí unijní myšlenky. Budou je ochotně šířit společnostmi, neboť díky tomu získávají grantové finanční příspěvky, které jim umožní získat ještě větší vliv ve společnosti, i přestože výsledky jejich výzkumu budou mizivé.

Do třetice úředníci vydávají technické normy. Některé z norem jsou závazné a projektanti nebo architekti se normovými hodnotami musí při návrhu budovy řídit. Normy jsou zpracovávány odborníky, avšak diskuse o finální podobě norem jsou nedostatečné. Spousty hodnot, které jsou závazné a které se v technických normách objevují, nemají reálný základ. Příkladem může být již zmíněná norma ČSN 430540-2, která definuje tepelně technické požadavky na stavení konstrukce a budovy. V normě se objevuje velké množství hodnot, avšak ani jeden odkaz na odbornou literaturu, ze které by bylo zřejmé, odkud byly tyto hodnoty převzaty [14]. Normy se tak stávají oprávněně terčem lobbyistických skupin.

Slyším často názory, že evropské směrnice a technické normy jsou tu hlavně proto, aby chránily investory a spotřebitele, že pokud by neexistovaly, stavěly by se domy například bez topení. Nesdílím tento názor. Stát ani Evropská unie zasahovat do těchto záležitostí nesmí. Pouze velice hloupý člověk si koupí dům bez topení. Pokud si člověk kupuje nějaký statek a nemá o daném statku dostatečné znalosti, stále mu zůstávají dvě možnosti: Danou problematiku si sám nastuduje, a tím investuje do svého vzdělání, anebo si najme odborníka, který je s danou problematikou dobře obeznámen. Aby si člověk podle vlastních představ a podle vlastního uvážení dobře postavil své obydlí směrnice Evropské unie a normy vydávané státem nepotřebuje.

Závěr

Nepochybuji o tom, že unijní směrnice 2010/31/EU bude úspěšně implementována do českého právního řádu a že od roku 2021 se začnou povinně stavět všechny domy s téměř

nulovou spotřebou energie, i přestože to bude pro občany České republiky ekonomicky nevýhodné. Síla unijního byrokratického procesu je příliš velká.

Nevím kolik lidí si v současné době uvědomuje, že pomalu krok za krokem vzrůstá moc byrokratů a že je to proces nevratný. Krok za krokem člověk ztrácí svobodu a možnost vlastního rozhodování, v tomto případě postavit si obydlí podle svých vlastních představ. Člověk ztrácí svobodu na úkor byrokratického systému a stává se defacto jeho otrokem.

Literatura

- [1] SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2010/31/EU, o energetické náročnosti budov. *Úřední věstník Evropské unie L153*, červen 2010, 13-35
- [2] ZÁKON č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií. *Sbírka zákonů č.61*, 2008, 982 – 996
- [3] VYHLÁŠKA č.148/2007 Sb., o energetické náročnosti budov. *Sbírka zákonů č.53*, 2007, 1855 – 1879
- [4] SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2002/91/ES, o energetické náročnosti budov. *Úřední věstník Evropských společenství L1/65*, 2003, 168 – 174
- [5] ZÁKON č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). *Sbírka zákonů č.63*, 2006, 2226 – 2290
- [6] VYHLÁŠKA č.268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby. *Sbírka zákonů č.81*, 2009, 3702 - 3719
- [7] ČSN 730540-2: 2011. *Tepelná ochrana budov – Část 2: Požadavky*. Praha: Český normalizační institut, 2011
- [8] BOOKER, CH. & NORTH, R. *Skryté dějiny evropské integrace od roku 1918 do současnosti*. Barrister & Principal, spol. s r.o., 2006
- [9] *Věstník Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví*, č.1 až č.12, 2011
- [10] Informační portál Ministerstva průmyslu a obchodu. Dostupné z URL <<http://www.mpo-efekt.cz/cz/programy-podpory/30717>>
- [11] Czechinvest. Dostupné z URL <<http://www.czechinvest.org/eko-energie>>
- [12] Operační program životní prostředí. Dostupné z URL <<http://www.opzp.cz/sekce/633/obecne-predpisy---archiv/>>
- [13] Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii. *Úřední věstník Evropské unie C115*, květen 2008, 13-46
- [14] SLANINA, P. Nechte nás navrhovat střechy správně! Konstruktivní kritika nové tepelně technické normy ČSN 730540-2. In *Zborník zo sympozia Strechy 2011* (pp. 39-45), Bratislava: STU v Bratislavě, Cech strechárov Slovenska, 2011